

Središte društvenog i kulturnog života

Čitav društveni i, slobodno se može reći, kulturni život Barbana tijekom 20. stoljeća odvijao se oko čitaonice. U njoj je bio smješten i prvi televizor u Barbanu, 1961. godine

BARBAN -

Prije nešto više od mjesec dana vrata je otvorila barbanska čitaonica i knjižnica u zgradi nekadašnje donje škole. Čitaonica koja je dobila naziv po jednom od najpoznatijih Barbanaca Petru Stankoviću zasad radi samo utorkom i četvrtkom od 11 do 13 sati, a to će se radno vrijeme najvjerojatnije produžiti.

Ima više od tisuću knjiga, a zasad nije toliko posjećena. Tek treba oživjeti na pravi način, obogaćena raznim sadržajima i događanjima, baš kao nekad. Naime, i ovo je mjesto, kao brojna druga u Istri, u prošlosti imalo čitaonicu. Čitav društveni i, slobodno se može reći, kulturni život tijekom 20. stoljeća odvijao se oko nje. Bilo je to mjesto gdje su se održavala razna predavanja, gdje su se mogle pročitati novine i čuti najnovije novosti.

Prvi televizor u Barban stigao 1961. godine

U čitaonici je bio i prvi televizor u Barbanu, 1961. godine, nabavljen uz pomoć Istarskih ugljenokopa iz Raše. Svi su se mještani navečer okupljali u toj prostoriji i pratili jedan program, bez pritužbi da netko želi gledati film, utakmicu ili omiljenu seriju. Dovoljno je bilo znati da je ta mala »škafica« jedini pogled u svijet.

Lucijan Benković i jedan od najstarijih Barbanaca Anton Mengović vele da je čitaonica startala s radom negdje početkom stoljeća, odnosno između 1904. i 1906. godine. Mengović to zna jer mu je pričao otac Ivan Giovanni Mengović, rođen 1891. godine.

- Govorija mi je da je ima oko 10 - 12 lit kada je hodija u čitaonicu, kadi su se skupljali svi mladi, ali i oni stariji. Tamo su se držala predavanja iz gospodarstva, čitali su se đornali i knjige, ljudi su se družili. Bila je to hrvatska čitaonica ka je delala do propasti Austro-Ugarske, odnosno do kraja Prvega svjetskega rata, i to u prizemlju komunalne palače na placi. Kad je došla Talija, hrvatska čitaonica delala je još par lit dok ni počēja jačati fašizam. Onda se zaprla, priča Mengović.

Nakon Drugog svjetskog rata želja za društvenim životom ponovno je potakla otvaranje čitaonice, ovaj put u prostorijama iznad mesnice u centru mjesta. Bilo je to 1947. godine.

- Bila je to jena mala prostorija, ali s puno aktivnosti. Onda je u barbanskoj školi dela učitelj Ivica Miholjević, kega se puno Barbanci još i dan-danas dobro domišlja. On nan je jako puno pomoga kad je počela funkcionirati folklorna skupina. Onda smo u sklopu čitaonice imali i dramsku skupinu, pjevački zbor. To je bija način da se družimo. Onda nismo svaki poli sebe doma imali televiziju. Želili smo poj u društvo. Tu smo bili do 1961. lita, kad smo se preselili u prostore spod lože. Tu smo imali kinoprojeksije, a pokle je došla i prva televizija, prisjeća se.

Sve je to trajalo do sredine 70-ih, odnosno dok nije uređen novi Društveni dom, u koji je preselio velik dio aktivnosti. Tada je knjige iz čitaonice preuzela školska knjižnica. Tako se ugasio dotadašnji način druženja. Ponovnim otvaranjem čitaonice povijest se neće vratiti, ali se otvara prostor za čitav niz društvenih aktivnosti u ovome malom mjestu.

Kanonik Stanković zaljubljenik u knjigu

Knjižnica svoj naziv duguje Petru Stankoviću (1771. – 1852.), koji je također na poseban način obilježio lokalnu povijest. Nije on bio samo kanonik i povjesničar, već i strastveni zaljubljenik u knjigu, tako da sadašnja knjižnica s pravom nosi njegovo ime. Imao je veliku knjižnicu s više od 4.000 svezaka, koju je kasnije ostavio Rovinju gdje je proveo dio svoje mladosti.

Rodio se u imućnoj trgovačkoj obitelji, koja se u Barban doselila iz Svetvinčenta oko 1720. godine. Školovao se u Rovinju, Udinama i Padovi, a nakon studija teologije i prirodnih nauka vraća se u svoje rodno mjesto 1795. godine te ostaje ovdje do kraja života. Po povratku je i zaređen, a desetak godina

bio je na dužnosti upravitelja u barbanskoj župi. U to je doba bio i crkveni orguljaš u crkvi Sv. Nikole. Budući da su ga župljani poštovali, a u crkvenim krugovima cijenili, imenovan je kanonikom u barbanskom kaptolu. Tada je imao samo 27 godina.

Bavio se poviješću, arheologijom, filologijom i prirodnim znanostima. Napisao je oko 50 većih i manjih radova, gotovo isključivo na talijanskom jeziku, među kojima se izdvaja »Biografia degli Domini distinti dell'Istria« (Biografija istaknutih Istrana) i »Kratak nauk karstianski« za dušobrižnike i hrvatske vjernike barbanske župe. Polovica njegovih djela je tiskana, dok je ostatak ostao u rukopisu. Pojedina su nažalost izgubljena. U pulskoj Sveučilišnoj knjižnici unutar Stankovićeve rukopisne ostavštine čuva se i kanonikov mali neobjavljeni hrvatski čakavski katekizam za djecu te njegov talijanski prijevod.

B. BAN

Donirajte barem jednu knjigu

Općinska knjižnica trenutno broji 1.044 knjige koje je dobila donacijama Općine Viškovo i njezine knjižnice, Gradske knjižnice Pazin, Čakavskog sabora iz Žminja, Općine i Osnovne škole Barban te Istarske tvornice vapna. Općina poziva sve da obogate postojeći fundus donacijom barem jedne knjige te da se učlane.

